

Rokkantak Lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Pozsony
Ferdinánd bolgár király-utca 5.

Kiadója az
Orsz. Hadigondozó Hivatal
Pozsonyi Intézete

Megjelenik havonta kétszer.
Egyes szám ára 24 fillér.
Előfizetési ár: évenként 6 korona.
Rokkantak ingyen kapják.

III. évfolyam

POZSONY, 1918. FEBRUÁR 1.

3. szám.

A pozsonyi Hadigondozó Intézet gyermekjátéktanműhelye.

Irita Suján P.

Bakay Lajos dr. egyetemi tanár, az intézet igazgatója szép álma, vágya teljesült: 1917. október elején körvonalaiiban kialakult és november eleje táján működését meg is kezdte a gyermekjátéktanműhely Pozsonyban, Torna-utca 1. szám alatt.

A műhelyt Somos István iparművész, tart. hadnagy vezeti és mellette még 2 vezető: Lénárt Imre egyéves önk. szakaszvezető és Bálmó Pál tizedes, iparművészek fáradoznak. A tanműhelynek jelenleg 7 rokkant tanulója van, névszerint: Wertheimer, Majer A., Winter A., Adler S., Benedek B., Szikora D., Csunderlik J., Szirovácz J., Imhof G. H., Sonnenstein M.

A műhely berendezése egy elhunyt pozsonyi asztalos célszerűen és gépekkel felszerelt hagyatéki műhelye, a melyért a játékműhely havonként 50 korona használati díjat fizet a hagyatékgondnokának. A fából, nagyobb tömegben való előállításnál a sokszorosítás gépek segítségével történik. Tudnillik a műhely ez idő szerint, hogy a rokkantoknak máris jövedelmet biztosítson, nagyban is állít elő produktumokat a szalagfűrészből, a lombfűrészből, a szalagfűrészzel is fel van szerelve. Az alak silhouettéjé a szalagfűrészzel kivágják a vastag fából, a melyet azután a körfűrész segítségével az óhajtott vastagságú szeletekre osztanak el. A rokkant a kisebbszámú vagy egyed daraboknál csakis lombfűrészzel dolgozik. A fából való készítmények főcsoportjai: 1. Magyar genrefigurák laposfából, lombfűrészeléssel. 2. Plasztikus faházak fűrészeléssel és faragással. 3. Fadóbozok és tulipános ládák. 4. Összerakható türelmjáték faégetéssel.

Nemcsak fából, hanem pépből is állít elő a műhely játékokat, még pedig leginkább magyar alakokat (juhász, kisbíró stb.)

Az alakokat felállításuk után enyv- vagy lakkfestéssel színezik ki. A lakkfestést már nagy ügyességgel végzik és egy kis vezetéssel nagyon változatosan, például a juhászlaknál valamennyinek a szűrjét más-más mintával díszítették, a mi az egyéni ízlésnek is tág teret engedett.

Az intézet különösen a földművelő és egyéb foglalkozású rokkantoknak a házi iparszerű mellékkereset nyújtását tűzte ki feladatul a játékműhelyllyel; egyben a Magyarországon ezen nagyon kis méretű házi ipart a rokkantak útján óhajtja fejleszteni.

A bentartó rokkant a játékkészítés ágait, úgy mint a fűrészelést, öntést, égetést, a munkák kifestését, beleértve a festékkereszt is három hónap alatt sajátíthatja el. A törekvőbekek részére még 6 hónapi tanulás van számítva az ízlésük fejlesztésére, magyar motívumoknak tetszettséggel való tervezése által.

A játéktanműhely a Mikulás és közelmúlt karácsony alkalmával már áruba is boesáthatta

készítményeit. Az a tény, hogy körülbelül 606 darab kelt el 1241 korona értékben és a további eladásra készen áll 1300 darab, nemcsak igazolja ezen iparág tanításának életrevalóságát, de igazolja az üzem vezetőjének, Somos hadnagynak érdemes és értékes munkásságát is, a ki tervezője is a művészi értékű játékoknak.

Nem tudom megállani, hogy rövid és igaz beszámolómmal egyidejűleg ki ne térjek a játékkészítésnek magyarországi viszonyaira és a játékszer elméletére.

Körmöcbánya, Zágony, Bauffyhunyad, Bártfa, Marosvásárhely és még néhány város és község testülete, egyesülete állami támogatás mellett valamikor régen létesítettek játékszerkészítő műhelyeket. Sajnos ezek megszűntek. 1886-ban Hegybánya-Szelaknán az állam állított fel játékszerkészítő-iskolát, a melynek híressé fejlesztése Vig A. udv. tanácsos, iparoktatási főigazgató nevéhez fűződik Gyakorlati, kereseti tanműhely, a mely kiképez tanulókat, de házi iparosok rendszeres foglalkoztatása is működésének a másik célja.

A játékkészítésnek más nevesebb gócpontjairól — sajnos — nem számolhatok be Magyarországon, egy néhány elszórt, jóformán révtelen kis műhelyen kívül. Pedig egyike a legjobban jövedelmező iparágunk. Sajnos a dologban az, hogy a játékszer révén is rengeteg pénz vándorol ki külföldre.

Németország, Ausztria és Svájc igen nagy játékszertermelők. A legtökéletesebb játékkészítők a grödeni völgyben, a cseh Érchegységben házi ipartelepekké alakulva, találhatók.

A játékszer előállításnak a feladata azonban nemcsak közgazdasági jelentőségű, hanem nevelési értéke is óriási és a gyermeknek későbbi fejlődésére erőinek, képességeinek edzésére, öntevékeny munkálkodásának kialakulására döntő befolyású.

A „Magyar Iparművészet” 1904. évfolyamában dr. Czákó Elemér, kiváló esztétikusunk a „Gyermekjátékokról” című egyik közleményére nemcsak felhívom sokaknak a figyelmét, hanem annak több remek gondolatmenetére kénytelen vagyok ki is terjeszkedni, persze csak lényegileg. A gyermek — a még érdeknélküli emberke — kritika nélkül veszi kezébe a részére teremtett festőművészeti vagy szobrászati alkotást: a képeskönyvet, illetve a plasztikus játékot. Nem szándékolok kritika azonban a játékot is éri. Ha tudnillik jó, akkor játszanak vele és örülnek neki, ha nem, eldobják. Hogy milyen játékok az ilyenek: a drágák, a komplikált szerkezetűek-e, avagy a nagyon primitívek, kezdetlegesek-e, erre a legigazabb felelet a tapasztalatok nyomán az, hogy a játék első sorban legyen szórakoztató, valami különös és olyan, hogy arra a gyermek képzelő tehetősége

még tudjon valamit reáruházni. Helytelen volna részéről dr. Czákó öröklékü, rövid értekezését egyszerűen kivonatban leközölni vagy annak csak egyes pontjaira hivatkozni, mert az egy egész, egymásba folyó gondolatmenet, melyet egészében kell élvezni s avval szívből egyezni. De irodalmi vétkezés nélkül annyit ki kell még emelnem, hogy dr. Czákó a játékkészítésben a művészet feladatainak jelentős irányelveket ad az említett fejtegetésében. Ez pedig az, hogy a játék legfontosabb, szórakoztató tulajdonsága mellett ugyancsak másodsorban, de akkor azután igazán tanítsa a gyermeket a szépre, mert „a gyermeklélek benyomásai éppen nem olyan illanók, mint gondolni lehetne, erősen bevesődnek az elmébe, nagy nyomot hagynak a szívből, a memória átveszi és szinte csodálatos módon konzerválja őket.” Tehát a gyermek jövőjére minden jót meg kell ragadni, az ember lelki gyönyörűségeinek örök forrását, a művészetet is.

„Csak az csinálhat jó játékot, a ki szereti a gyermeket, megérti és el tud beszélgetni vele s — azonkívül művész is.”

A sok tudással, ismerettel, adathalmazzal agyontáplált gyermek amúgy is megrövidített érzés- és képzeletvilágát pótolja tehát az ötlet és találékonyság jegyében született játékszer.

Nem szabad a játszó személyének fölöslegessé válni a játék mellett, a gyermek ne szolgálja legyen a játékjának, hanem ura. Egyszerű formák, egyszerű szerkezetek tartós pajtásai lesznek a gyermeknek s szolgálják az iparművészet törekvéseit is.

Tiszteletteljes emlékezéssel kell még leírnom Kiss Aron nevét, a ki nagy fáradtsággal egybegyűjtötte és leírta a Magyarországon divó gyermekjátékokat az ölbéli gyermekjátéktól kezdve. (Magyar gyermekjátékgyűjtemény. Budapest 1891)

A gyermekjáték fejlődését, lehet mondani, hogy a világon páratlanul álló magyar gyermektanulmányi muzeumban láthatni, a mely különösen a néprajzi történetet illetőleg megbecsülhetetlen anyagot tartalmaz. A gyermekjátékok egy része ősrégi eredetű és sok egymással nem is rokon népnél közös karakterű. A lélek hasonlósága ennek az oka és csak kisebb részben az átvétel, meg a kölcsönzés. Az utánzási hajlam a gyermekjáték éltető eleme. Az utánzásból kifolyólag válik néprajzi és művelődéstörténeti szempontból a játék gyűjtése fontossá, mert letűnt korok vallási szertartásai, társadalmi intézményei, szokásai is fennmaradnak ezáltal sejtető alakban.

Fontosnak tartanám a Magyarországon jelenleg működő legkisebb műhelyek összeírását is, s hogy ki mit állít elő, már csak azért is, hogy rokkantjaink az életbe kikerülve ezen műhelyek üzemi életéből is merítsenek tanulságos következtetéseket.

Rokkantjainknak pedig kívánom, hogy még irhassak szépet, nagyszerűt az ő háziipari telepekről, és leirhassam azt, hogy virágozik már a gyermekjátékipar Magyarországon is!

Rokkantelepítés.

Egy napilapban olvassuk a következő hírt: A Magyar agrár- és járadékbank részvénytársaság elhatározta, hogy rokkantak telepítése céljából saját birtokaiból 250 holdat ajándékképpen, bérleteiből pedig ugyancsak 250 holdat 15 éves ingyenes bérletre átenged az Országos Hadigondozó Hivatalnak. Az átengedett területeket a bank birtokainak, illetve bérleteinek a községekhez legközelebb eső, s így legértékesebb részeitől hasítja ki. Az ajándékozott területekből 150 hold a dárdai (Baranyamegye) uradalomra, 50 hold a rudnai (Torontálmegye), 50 hold pedig a szécskeresztúri (Zemplémmegye) birtokokra esik. Az ingyenes bérleteket a bank futaki (Bácsbodrogmegye), püspökpusztai (Bácsbodrogmegye), bánlakai (Torontálmegye) és tamásföldi (Biharmegye) bérleteiből hasítja ki.

Az Agrárbanknak ez az elhatározása alkalmas arra, hogy a rokkantelepítés nagyfontosságú ügyét homlokterbe állítsa és a megvalósítás útján előbbre vigye. Mert a rokkantelepítés kérdése nem olyan egyszerű, mint általában feltételezik. Azzal, hogy a hazatérő rokkantnak azt mondják: itt van számodra ez a darab föld, munkáld meg és élj boldogul munkád gyümölcséből, semmiképp sincs még elintézve a rokkant telepítése. Bár első feltétel mégis, hogy elegendő föld álljon rendelkezésre. A második nem kevésbé fontos feltétel azonban, hogy a rokkantat belé kell helyezni a gazdaságba; képezzé kell tenni arra, hogy a rábízott vagy ajándékképpen neki átengedett földcskét meg is munkálhassa. S ennek a második feltételnek teljesítése a mai viszonyok között nagyobb nehézséggel jár, mint magának a földnek megszerzése.

Az Agrárbank tudomásunk szerint, a föld megszerzésére, a rokkantelep otthonossá tételére vállalkozott és ezzel segíti megteremtését azokat az első mintatelepeket, amelyek a Hadigondozó Hivatalnak is mintául szolgálhatnak. Ezt a gyakorlati munkát mi szinte többre értékeltük, mint a bank milliós áldozatkészségét, mert ha ez a vállalkozás sikerrel jár, tömérdek hibaváló kísérletezéstől mentik meg az államhatalmat, az egyes városokat és községeket, amelyek mind könnyebben határozzák el és viszik keresztül rokkantelepítő programjukat, ha előttük van e kész példa és előttük van főleg a siker, amely nélkül nagyarányú akciót megvalósítani bajos.

Nincs most helyünk annak megrajzolására, minő perspektívát nyit számunkra a rokkantelepítés, ha a modern gazda eszközeivel és szaktudásával viszik országszerte keresztül. Szinte egy esapásra valósíthatja meg azt, amit

Él Magyarország!

Beszélgetés egy rokkanttal.

Írta: Dr. Vay Dénesné.

A múlt nyár folyamán történt: a Dunaparton sétálva egy magányos rokkant vitézt pillantván meg, aki a sétány egyik padján pihent, letelepedtem melléje és pár perc múlva beszélgetésbe merültünk: a már inkább éltés népfelkelő honvéd oly szerény természetességgel mondta el nekem hosszú két év alatt rejtett harcokban tapasztalt élményeit, hogy szinte magam előtt láttam eljátszodni mindazt, a mit szegény harcosaink elszenvedni kénytelenek voltak, s tanulatba ejtett az a lelki erő, melylyel képes az eddig békés életet megszokott ember, ily borzasztó küzdelemben helyét megállni.

De mit, mit mondjak beszélgetésünk befejezéséhez? Mikor a derék vitész szavamra reám tekintett, és hazafias lelkesedés gyuladt ki szemében, erőteljes mozdulattal szegény csónka combjára ütve így szólt: „De mi a szenvedésem, mi a sok kín és fáradtság, mi az átkelt fájdalom! Ez s e m m i! A fő az, hogy g y ő z z ü n k s legyen boldog Magyarország!”

Igy gondolkozik drága magyar népünk. Áldja meg érte a magasságbeli Isten!

És hogy e magasztos jelenetet közlöm, mely mely bonyomást tett lelkemre, azért teszem, hogy más is, a ki e sorokat véletlenül elolvassa, velem épüljön rajta, s forró hála hasa át azok iránt, akik összetörve, meggyötörve magis szegény énjök síbe állítják szeretett magyar Hazájukat.

évtizedek során megvalósítani nem tudunk, egyrészt a többtermelés programjából, másrészt egy jól átgondolt magyar birtokpolitika követelményeiből. Az Agrárbank vezetősége helyes érzéssel felismerte, hogy mindenkinek, akinek a földhöz köze van, kötelességei vannak a jövő Magyarországgal szemben és ennek a kötelességnek lerovásával késmi nem szabad. Rójják hát le kötelességüket a főpapok, a főurak, a gazdálkodó nagybankok valamennyien minél előbb és minél sürgősebben, rokkant az van már erre a célra elég, nem kell megvárni a békekötést.

Ehhez a hírhez mi is hozzá fűzzük az alanti kérést azokhoz, akiknek sok földjük van, hogy adjanak földet rokkantak részére.

Másrészt felhívjuk rokkantjainkat, hogy azok, akik a fenti adományozott földekből részesedni akarnak, kérésükkel forduljanak intézetük Nyilvántartó irodájához, ahol a szükséges tudni valókkal szívesen szolgálnak felvilágosítással.

Közi: N. J.

A haditelekről.

A m. kir. miniszteriumnak 1.820/1917. M. E. számú rendelete, a hadirokkantak, hadiözegek és hadiárva megélhetésének elősegítésére szánt ingatlanokra vonatkozó magánjogi intézkedésekről.

(Folytatás.)

Elidegenítési és terhelési tilalom.

3. §.

Haditelket csak az Országos Hadigondozó Hivatal jóváhagyásával lehet elidegeníteni vagy megterhelni.

Amennyiben a szerződés másként nem rendelkezik, a haditelket bérbe vagy haszonbérbe adni és a haditelek használatát vagy haszonvételét másnak átengedni szintén csak az Országos Hadigondozó Hivatal jóváhagyásával lehet.

Végrehajtási korlátok.

4. §.

Haditeleknek sem állagára, sem haszonélvezetére végrehajtást vezetni nem lehet, kivéve a telket közvetlenül terhelő köztartozások behajtására, valamint a telekkönyvileg bejegyzett olyan követelések behajtására irányuló végrehajtást, amelyek a haditelken e minőségének telekkönyvi bejegyzését megelőző rangsorral vagy a 3. §. alapján lettek a telekkönyvbe bejegyezve.

A haditelekre e minőségének telekkönyvi bejegyzését követő rangsorral a 3. §. alapján bejegyzett törlesztéses jelzálogjog vagy dologi teher alapján a haditelek csak a törlesztési terv értelmében hátralekos törlesztő részletek vagy a hátralekos járadékok miatt vonhat végrehajtás alá és a végrehajtás ki nem terjeszthető az egyébként fizetetlen tőkének vagy a dologi teher megváltási tőkéjének egy összegben behajtására.

Személyes követelések közül csak oly követelés miatt lehet a haditelekre végrehajtást vezetni, amely a haditelek tulajdonosát törvény alapján terhelő eltartási kötelezettségből vagy az általa elkövetett tiltott cselekményből származik.

A haditelek a jelen §. szerint megengedett esetekben is csak annyiban vonható végrehajtás alá, amennyiben a végrehajtást szenvedőnek más vagyontól a követelés végrehajtási úton nem volt behajtható, és a haditelek állaga ebben az esetben is csak akkor, ha a követelés a haditelek három évi várható hasznáiból előreláthatóan nem nyerne kielégítést. A végrehajtás útján eladott haditelek e minőségét elveszti és a vevőnek a jelen rendeletben megszabott korlátozásoktól ment szabad tulajdonává lesz.

Haditelek árverése.

5. §.

Amennyiben a haditelek a 4. §. értelmében végrehajtás alá vonható, az elrendelt árverésről az Országos Hadigondozó Hivatalt értesíteni kell.

Az Országos Hadigondozó Hivatal a haditelket az árverés megtartása előtt a kikiáltási áron a maga számára megválthatja. Ha valamely telekkönyvi érdekelt ezt a megváltást sérelmesnek tartja, a megváltási jog gyakorlásá-

ról szóló bírósági értesítés vételétől számított 8 nap alatt a költségek előlegezésével kérheti a haditelek bírói becslését. Ebben az esetben az Országos Hadigondozó Hivatal a haditelket a bírói becsáron válthatja meg. A megváltás hatálya ugyanaz, mintha az Országos Hadigondozó Hivatal a haditelket árverésen vette volna meg.

Ha az Országos Hadigondozó Hivatal, a haditelket megváltani nem kívánja, a végrehajtási eljárást folytatni kell.

A második bekezdésben említett becslés költségét, ha a becsléssel megállapított érték a kikiáltási árt 10%-kal meg nem haladja, az viseli, aki a becslést kérte, máskülönben pedig a becslés költségét az árverés foganatosításának költségeihez kell számítani.

Az Országos Hadigondozó Hivatal vagy azt, akit maga helyett evégből kijelöl, az 1881. LX. t. c. 190. §-ában említett beváltási jog is megilleti, mind a végrehajthatónak, mind a többi jelzálogos hitelezőnek követelésére nézve. Ez a beváltási jog azonban az árverés előtt is gyakorolható.

Az Országos Hadigondozó Hivatal külön meghatalmazott útján az árverésen bánatpénz letétele nélkül tehet ajánlatot.

Az Országos Hadigondozó Hivatal a jelen §. alapján megszerzett ingatlanokból köteles újból haditelket alapítani, vagy azokat a földmívelésügyi miniszter jóváhagyásával telepítési célra vagy munkáslakások céljára felhasználni.

Haditelek öröklése.

6. §.

A haditelek öröklésére a törvényes öröklés szabályai irányadók. A tulajdonos a haditelekről végintézkedéssel csak annyiban rendelkezhetik, hogy a leszármazók között osztályt tehet, házastársának özegei ellátását szabályozhatja, házasságon kívül született gyermekét a kötelező részre jogosultak kötelező részének sérelme nélkül végintézkedéssel részesítheti, továbbá, hogy törvényes öröklésre jogosult leszármazók, házastárs és szülők nem léteben a törvényes örökösödésre hivatott rokonok közül örökösöt nevezhet, vagy örökössé nevezhet oly nem rokon személyt is, aki az ő gondozásával vagy támogatásával erre magát érdemessé tette.

Haditelek visszaváltása.

7. §.

A haditelket a szerző fél által esetleg adott ellenértéknek, valamint a telekre fordított szükség és hasznos beruházások meglévő értékének megtérítésével vissza lehet váltani:

1. ha a telek öröklés útján oly egyén tulajdonába jut, aki nem leszármazója, házastársa, szülője vagy házasságon kívül született gyermeke az örökhagyónak;

2. ha a tulajdonost az állam ellen irányuló büntett vagy vétség miatt elítélik;

3. ha a tulajdonos nem lakik állandóan a magyar állam területén, vagy ha magyar állampolgárságát elveszti.

A visszaváltás jogát az alapító szerződésben más esetre is ki lehet kötni. Ily kikötés azonban harmadik jóhiszemű személyekkel szemben csak úgy hatályos, ha a telekkönyvben fel van jegyezve.

A visszaváltás joga, ha azt az átruházó az alapító szerződésben magának fenn nem tartotta, az Országos Hadigondozó Hivatalt illeti. Az átruházó azonban a visszaváltás jogát csak az Országos Hadigondozó Hivatal jóváhagyásával gyakorolhatja, kivéve ha törvényhatóság, az Országos Központi Hitelszövetkezet vagy a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége volt az átruházó.

A visszaváltás jogát legkésőbb egy év alatt kell gyakorolni attól az időponttól számítva, amikor a jogosult a visszaváltásra alapul szolgáló körülményről értesült.

A visszaváltott haditelekre az 5. §. utolsó bekezdése megfelelő alkalmazást nyer.

(Vége következik.)

AKI rokkantjaink és pedig különösen amputáltjaink közül harctéri tettek sebesülése története alapján magát kintüntetésre érdemesnek tartja, jelentkezzen intézete katonai parancsnokságánál, hogy ott a szükséges jegyzőkönyvi adatokat felvegyék.

Hirek.

Előfizetőinkhez! Kérjük igen tisztelt előfizetőinket, hogy a mai számkhoz mellékelt poszfautalványok felhasználásával az ez évre való előfizetési díjat, vagyis 6 koronát mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Művégtag-kongresszus Berlinben. Irta: Dr. K. J. Folyó hó 21-től 23-ig folyt le Berlinben a „Prüfstelle für Ersatzglieder“ részéről rendezett nagyszabású tudományos összejövetel, amelyen a hadisérülteket gyógyító és művégtagokat előállító összes intézetek vezető férfiai, orvosai, mérnökei megjelentek. A Németország minden vidékéről odasereglett szakfőriakon kívül képviselve volt Ausztriának ez irányú vezető intézete, a magyarországi intézetek vezető férfainak részvételét nagyban korlátozta az akkortájt fenyegető vasúti sztrájk, megjelent azonban a semleges államok részéről is Svájc egyik hadisérült kórházának vezető férfa. Összesen körülbelül 400 szakemberre tehető azok száma, akik az ülésen résztvettek, köztük szerepelnek a német, ausztriai és magyar sebészi és orthopéd-tudomány legragyogóbb nevei, úgymint a németek közül: Bier, Wullstein, Gocht, Lexer, Sauerbruch, Schmieden, Scheede stb., az osztrákok közül Exner, Spitzky, a magyarok közül Dollinger, Bakay, Fischer stb. A megnyitó ülésen részt vett a német császárné is. Az üléseken, amelyek az új Langenbeck-Virchow-ház pompás előtermében tartották, szóba kerültek a hadisérülteket orvosi gyógyításánál használatos legújabb elvek. Megvitatott behatóan és minden oldalról az egyes fontosabb operációs eljárásokat, az újabb művégtagokat, amely utóbbiakat mindjárt hadisérülteken be is mutatták. Nem tartozik e lap keretébe, hogy pontosan és szakszertően beszámoljunk az ülés eredményéről, csak röviden felemlítjük azokat az elveket és újításokat, amelyeknek teljes kidolgozása részben még a jövő feladata ugyan, de a melyeknek várható, vagy már látható eredményei a legzebb reményekre jogosítanak.

Illyenek: a csontátültető műtétek, rosszul gyógyult töréseknél, törések utáni nagyfokú rövidülésnél, vagy törés után fellépő alizületelnél; az úgy nevezett Sauerbruch műtét technikája, amely a csontka izomhurkok készítése által új erőforrásokat nyújt a műkar mozgására. Mindnyájan megegyeztek abban, hogy ennek az eljárásnak kiváló eredménye és igen nagy jövője van. Továbbá a legkülönbözőbb új műkarok, az amerikai Carnes-kar módoszatai, a Lange-féle műkar etc. A műlábaknál a térdizület kérdése van napirenden. Fontos ugyanis, hogy a műláb a szabadon mozgatható térdizületben össze ne rogyjon, hanem minden állásban, tehát térdben hajlítva is biztos, rögzített támaszt nyújtson viselőjének. Egy egész sorozat ilyen szerkezetet mutattak be, amelyek a kérdést több-kevesebb sikerrel oldják meg. Ezek közül a szerkezet egyszerűsége és biztonsága szempontjából a legmegfelelőbbek a freiburgi Rosset-féle műláb és a pozsonyi Fischer-féle. Megoldás felé halad már az a követelmény is, hogy az amputált térdben behajlított műlábára reánehedezve ezt kiegyenesíteni is tudja, amint ezt egy bemutatott betegen láttuk. Vetített képeken bemutatták és pontosan tárgyalták a művégtaggal való járásnak a természetes járástól eltérő különbségeit, amelyek ismét új és fontos szempontokat tárnak fel. Az ipari és mezőgazdasági munkába visszahelyezett súlyos rokkantokról felállított többféle statisztika pedig örvendetes eredményeket mutatott olyankor is, ha eleinte az illető amputált semmiképpen sem mutatkozott régi mesterségében elegendően keresetképesnek. Mindent összefoglalva az ülések nagyon érdekesek és nagyon tanulságosak voltak és hű képét adták annak a szakadatlan munkának, amelylyel a négyes szövetség összes országainak ez irányú szakemberei folytonos új felfedezések, eszközök és eljárások révén a nagy világháború hadisérült kőseit ismét boldog, munkás emberré tenni akarják. Örvendetes jelenség gyanánt említhető az is, hogy a hangulat a művégtagokkal elérhető eredmények és azok tökéletesítése szempont-

jából, amely sajnos körülbelül egy évvel ezelőtt nagyon pesszimistikus volt — éppen az ezen ülés alkalmával felmerült új eszközök és felfedezések kapcsán örvendetesen javult és jogos kiáltást nyújt arra nézve, hogy ezt a nagy kérdést sikerülni fog váratlanul jó eredménnyel megoldani.

Hadisérültek rokkantsági nyugdíjának felemelése Németországban. Különös tekintettel azokra a szomorú tapasztalatokra, amelyek a rajnai vidékek keresetképtelen rokkantjainak megélhetése statisztikájából származnak, Németországban a hadisérültek, egy berlini csoportjuk kezdeményezésére, a német birodalmi tanácshoz tömegkérvényt intéznek a hadisérültek rokkantsági nyugdíjának mielőbbi lényeges felemelése iránt. Remélhető, hogy az eredmény nem fog elmaradni. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy nálunk Magyarországon — anélkül, hogy ezt maguknak a rokkantoknak kellett volna kérniük — már régebben kidolgozták a vezető körök egy tervezetet, mely szerint a rokkantsági sebesülési pótdíja és nyugdíja lényegesen felmértetik. Ezt a tervezetet az országgyűlés mindkét háza legközelebb fogja tárgyalni. A törvényjavaslat szerint a sebesülési pótdíj és rokkantsági nyugdíj évi összege a rokkantság foka szerint a következő lesz:

1. Ha a rokkant korábbi foglalkozásában 2) — 50% -ban keresetképtelen. 300 K
2. Korábbi foglalkozásában 50-75% keresetképtelenség esetén (egy alkar, egy alszár, egy szem elvesztése) 540 K
3. Korábbi foglalkozásában 76-100% keresetképtelenség esetén (ide tartozik egy felsőkar, egy comb elvesztése, teljes süketesége vagy némaság) 760 K
4. Teljes keresetképtelenség esetén (pl. két szem elvesztése) 1440 K
5. Bénulás által előidézett teljes tehetetlenség esetén 1680 K

Ezek az adatok csakis közlegényekre vonatkoznak és pedig abban az esetben, ha az illető a harcúterem, az ellenség előtt szerzett sebesülése vagy betegsége révén lett rokkant. Ha a rokkantságot okozó sérülés nem az ellenség előtt történt, akkor a sebesülési pótdíj valamivel kevesebb, de ez nem tesz ki az évi végösszegeknél jelentékeny különbséget. A fenti hozzávetőleges összeállításból is látható, hogy hadi rokkantjaink megélhetése így módon biztosítva lesz. Megjegyzendő, hogy az 1-3. pontok alatti rokkantok keresetképesége bizonyos megfelelő új foglalkozásban sokkal nagyobb, mint a régieben, emellett a nyugdíj évi jövedelmüknek csak egy kis részét fogja kitenni, a jóval nagyobb része saját kereseményük eredménye lesz. Még a 4. pont alatti rokkantok (teljesen vakok) is képesek a vakokat foglalkoztató műhelyekben tisztességes mellékeresetre szert tenni. Maradnának tehát csupán az 5. pont alatti, magukkal teljesen tehetetlen rokkantok, akiknek tisztán a nyugdíjükből kellene megélniük. Ez az összeg pedig béke idejében tényleg tisztességes megélhetést biztosít, hacsak az ilyen legsúlyosabban rokkant nem veszi inkább igénybe a rokkant-házban való elhelyezését.

Új, plasztikus és mozgatható alkarcsontokról is volt szó a berlini művégtagkongresszuson, ilyen betegek bemutatásával kapcsolatban. Az egyik műtét Dr. W a l c h e r-től (Stuttgart) származik, aki az alkarcsont alsó részéből egy mozgatható eszontot formál, olyanképen, hogy az illetőnek rendszeres kéztözülete fölött van egy mozgatható izület és ezzel kapcsolatban egy csukdarabja, mely egy kisebb fajta, ujjnélküli kéznek felel meg. Ezzel a rokkant mindent meg tud fogni és erősen tartani. A másik eszont Dr. K r u k e n b e r g-től származik (Elberfeld), aki az alkarcsont hosszirányú felmetszésével és a megfelelő izomzat szétválasztásával egy olószert fogószervet alkot, mely prothesis nélkül is pótolja az elvesztett kezét. A két alkarcsont a műtét után egymással szemben nemsokára működés-képes lesz, miközben az orsócsont (radius) eszontja a hüvelyk szerepét, a singsont (ulna) eszontja pedig a 2-5 ik ujjak szerepét veszi át. A betegek ezzel a „kézzel“ már rövid idő múlva tudnak tárgyakat megfogni és tartani, 3 hét múlva enni, inni és írni is tudnak vele. Az ilyen eszont-

előnye műkarokkal szemben az, hogy meg van benne az érzékösség, úgy hogy a beteg ezt a fogószervet látásának ellenőrzése nélkül, tehát sötétben is használhatja. Ez a methodus még sok módon javítható is volna, pl. lehetne Krukenberg szerint a csontvégekre kisebb újszerű csontokat is átültetni. Azonkívül úgy erre a eszontra, mint a W a l c h e r-féle bizonyos változtatások után egy jól mozgatható, rendszeres műkezet is lehet alkalmazni. Jelen állapotában azonban ennek a fogó szervnek a fő tulajdonsága az, hogy nem műkar, hanem a rokkant saját szervezetének egy pontos érzéssel rendelkező, teljesítőképes, fontos része.

Kitüntetés. Az Orsz. Hadigondozó Hivatal pozsonyi Intézetéhez beosztott Dr. L i s s a u e r D e z s ő másodorvos a közegészségügy terén a háborúban teljesített kiváló szolgálatai elismerésül megkapta a II. oszt. vörös kereszt-díjlevelet a hadi ékítmánnyal. Dr. Lissauer ezelőtt a Kassai hadigondozó intézetnél teljesített szolgálatot.

Magyar Hadigondozó címen új hetilap indult meg Budapesten. Ez az újság legelső számában az 1917. nyarán Pozsonyban lefolyt Hadigondozó-kiállítás „kíséret“-nek óhajtaná minősíteni. Nem utóközzük meg ezen, csak sajnáljuk, hogy a lapnak nincsenek alaposabb értesülései. Ha már személyesen nem tudtak az úgynevezett „kíséret“ sikeréről meggyőződni, akkor legalább arra alapíthaták volna nézeteiket, amit a magyar sajtó, a pesti napilapok és a sajtó Pesten megjelenő „Rokkant-Ujság“ a pozsonyi kiállításról írtak. Hogy a pozsonyi kiállítás, vagyis inkább az a tény, hogy Pozsonyban kiállítás van, egyes pesti érdeklődőknek nem tetszett és hogy némelyek nem tudták, vagy nem akartak erről tudni, az megint egész máslapra tartozik. A kik a kiállítást látták, azok tudják, hogy a nagy sikerű pozsonyi kiállítás Nyugatmagyarországon kiváló és fontos missiót teljesített. Ha Budapestről kevesebben is látogattak, elégtételül szolgálhat mindnyájunknak az, hogy a művelt külföldi szakkörökből és társadalmából nemsokára a wien-i intézetek jöttek el, hanem hogy németek, hollandusok és svéd küldöttségek is — akár Budapesten át, akár annak alkerülésével — megtalálták az utat a Pozsonyi kiállításához.

Az V. ik méhészeti tanfolyam a pozsonyi intézetnél befejeződött. A tanfolyamból vizsgázók szabatos feleletei és az a kedv, amelylyel rokkantjaink a méhészettel foglalkoznak, újabb bizonyossága annak, hogy ez a foglalkozás egyike a legmegfelelőbbeknek a vidéki földműves, gazdálkodó rokkantak számára. A magyar földművelési miniszterium ezen fontos foglalkozás művelésénél mindenben elősegíti rokkantjainkat; azokat, akik a vizsgát letették, ellátja felszereléssel stb. Nem győzzük rokkantjaink figyelmét erre a fontos és igen jól jövedelmező foglalkozásra felhívni, amely kisgazdáknak kiváló mellékeresetét biztosít.

Hadigondozó-kiállítás lesz Budapesten, amely 1918. május havában fog megnyitni. Az Orsz. Hadigondozó Hivatal központja már elküldte felhívásait a kiállításon való részvétel céljából összes intézeteinek. A kiállítás a rokkantok gyógykezelésének, művégtagjainak, ipari és elméleti oktatásának szakmáin kívül a szociális irodák, munkaközvetítők működését és eredményeit, valamint a hadi özvegyek és árvák ügyét is fel fogja ölelni. A Pozsonyi Intézet már gyűjti a különböző szakmák bő anyagát, amelylyel a kiállításon részt fog venni.

Szerkesztői üzenetek.

Nyikos László rokkantnak. Legutóbb beküldött költeménye ily formában nem közölhető. Az előbbiek jobbak voltak.

K. H. rokkantnak, Budapest. Kérésének, sajnos nem tehetünk eleget.

Bellovics Bálintnak, Fertőszéplak
Bende Imrénnek, Bályok.
Sárándi Sándornak, Ermihályfalva.
Redlinger Sebőnek, Soroksár.
Sántha Tibiásnak, Szamosújvár: A lapot a kért címre küldjük.

Bettelheim S.-nak, Pozsony, érdekes cikk, érthető okokból nem közölhető.

* Rokkantak részére a pozsonyi intézetnél felajánlott állások. *

Gazdasági és munkafelügyelők.

Farkas László, Felsőbabad (Pestmegye), gazd. munkafelügyelő, irni olvasni tudjon, évi 500 korona fizetés, lakás, konvenció, 100—200 korona jutalom.

Liskanyai Sebő, Elemérmejer (Veszprémmegye), gazd. felügyelő, földmívelési iskola képzettséggel, 30 korona havonként a teljes ellátás, nőnek konvenció.

Balatonszentgyörgyi uradalom, Balatonszentgyörgy (Veszprémmegye), gazd. ellenőr, 100 korona havonta, lakás, fűtés, világítás, nőtlen legyen.

Pannónia kender- és lenipar R.-T., Gyantépuszta (Biharmegye), 2 munkafelügyelő, lakás, fűtés, világítás és konvenció.

Dunántúli mész- és téglagyár, Szentgál (Veszprémmegye), 2 munkafelügyelő, fizetés egyezmény szerint.

Cs. és kir. katonai parancsnokság Budapest, felügyelő altiszt a Nagytényi mellett nagy legelőn levő elemi lőtér számára, fizetés egyezmény szerint.

Förster Kálmán örökösei, Bugyi (Pestmegye), munkafelügyelő, lakás, fűtés, konvenció és készpénzfizetés.

Irodai alkalmazások.

Bihar-Szilágyi Olajipar R.-T., Budapest, magyar-német, valamint gyorsírásban jártas levelező, fizetés egyezmény szerint.

Tövisi m. kir. fűtőház főnöksége, Tövis, díjnak 4 középiskolával, havi 110 korona, 1-2 év múlva irodakezelői állásra számíthat.

Paks község, Paks (Tolnamegye), 2 irnok gyakorlattal, egyelőre 2—3 korona napidíj, később rendszerezített fizetés.

Körjegyzőség, Hernádfalu (Szepesmegye), segédjegyző, fizetés egyezmény szerint.

Községi előljáróság Sárvár, adóügyi kezelő, évi 3000 korona és évi 600 korona lakbér.

Takarékpénztár R.-T., Pétervársz, pénztáros, kezdőfizetés havi 200 korona.

Körjegyzőség, Biharkaba (Biharmegye), segédjegyző, évi 1400 korona, 200 korona lakbér, 1080 korona háborús pótlék és az összes jövedelmek egy harmad része.

Községi Előljáróság, Kocs (Komárommegye), egy irnok, évente 1000 korona fizetés, 100 korona drágasági pótlék, butorozott szoba, fűtés és világítás, nőtlen legyen.

Boszniai kormányzóság, Sarajevo, napidíjas, fizetés egyezmény szerint.

Beocsini cementgyár Unio R.-T., Tiszafai-Ujbánya (Krassó-Szörénymegye), tisztviselő, lakás, fűtés, világítás, fizetés egyezmény szerint.

Regöcse község, Bács Bodrogmegye, 2 iktató-könyvelő, havi 180 korona fizetés.

Körjegyzőség, Száldobos (Máramosrommegye), jegyzői irnok, napi 3 korona, lakás, fűtés, világítás.

M. kir. Erdőhivatal, Zsarnócza (Bármegye), az állami díjokra nézve megállapított javadalmas.

Gazdasági cseléd.

Dr. Boros Béni, Honcztó (Aradmegye), 300 hold szántóföldhöz

gazda, évi 720 korona, konvenció és lakás.

Widoki Samu, Gátaly (Zemplénm.), ispán, fizetés egyezmény szerint.

Szlovák Gyula, Tomcsfűrkút (Temesmegye), gazda, fizetés egyezmény szerint és lakás.

Heller Mihály, Branyiska (Hunyadmegye), bérsgazda, fizetés egyezmény szerint, lakás, fűtés és konvenció.

Förster Kálmán, Bugyi (Pestmegye), gazda, lakás, fűtés és konvenció, készpénzfizetés.

Magy. kir. tanítórend, Nagydobsza (Somogymegye), több béres, lakás, 70 korona fizetés és konvenció.

Szepesi Szepes Dániel, Csütörtök (Pozsonymegye), juhász, kondás, 10 béres, megélhetésük biztosítva lesz.

alsótakácsi Farkas Géza, Hercegfalva (Fejérmegye), gazda, konvenció fizetés.

Báró Biedermann Rezső, Almamellék (Somogymegye), 15 mezői munkás, készpénz 100 korona, konvenció és lakás.

Kertészek.

Beliczay Endre, Budapest, egyszerű kertész, lakás, fűtés, havi 200 korona, csakis családost, kinek felesége a fejést, baromfi-tenyésztést érti.

Ringer Géza, Budapest, kertész, 180 korona havonta, lakás, fűtés és konvenció.

Mádi Kovács István, Budapest, kertész, ki méhészethez is ért, évi 400 korona és konvenció.

Mautner Henrik, Novápuszta (Mosonmegye), disz- és veteményes kertész, készpénz és konvenció.

Rosner Rudolf, Domszóló (Hevesmegye), kertész, ki szőlőhöz is ért, fizetés egyezmény szerint.

Br. Vojnits Sándor, Budapest, kertész, pénzfizetés és százalék.

Orsz. Gyermekevédő Liga, Sopron, 2 kertész, lakás, fűtés, világítás, intézeti élelmezés, havi 50—100 korona fizetés.

Kató István, Erdőd (Szatmármegye), kertész, ki méhészetet ért, teljes ellátás, havi 20 korona és a mézből egy negyed rész.

Lóránd Zsigmond, Budapest, kertész, lakás, készpénz és konvenció.

Lövy József, Szamoslippó (Szatmármegye), kertész ki méhészethez is ért, lakás és teljes ellátás.

Házi bolti, irodaszolgái helyek.

Brassóvármegye alvidéki járás főszolgabírója, Földvár, irodaszolga, évi 2000 korona.

Nyitrai ref. egyházközség, Nyitra, templomszolga, évi 600 korona és lakás.

Állami Gyermekekhely, Szabadka, hivataloszolga, havi 40 korona, 50 korona hadisegély, lakás, fűtés, világítás, teljes ellátás.

Pejtsik Károly, Bpest, boltiszolga, havi 240 korona, lakás. „Magyar Uriborok” R.-T., Sátoraljaújhely, szolga, fizetés egyezmény szerint.

Kocsisok.

Botka Zoltán, Aranyosmarót, kocsis, évi 200 korona, lakás, fűtés, világítás, teljes ellátás és ruha.

Osóreg Károly, Karog, kocsis, havi 20—30 korona, lakás, teljes ellátás, cipő és ruha.

Czakó terülgár, Budapest, kocsis, napi 8—10 korona és lakás.

Rakovszky Antal, Kocsósz (Trencsémmegye), paradéskocsis, lakás, fűtés és 100 korona havi fizetés.

Lóránd Zsigmond, Budapest, paradéskocsis, lakás, fizetés egyezmény szerint.

Ziehy grófúé, Királypuszta (Hontmegye), kocsis könnyű fogathoz, 100 korona havonta, teljes ellátás, ruházás, lakás, fűtés és világítás.

Aigle János, Ujpest, kocsis, heti 50 korona.

Vincellérek.

Tallian Andor, Osztopán (Somogymegye), méhész és vincellér, fűtés és konvenció.

Fischer Zsigmond, Szentendre (Pestmegye), gyakorlott vincellér, 200 korona havi fizetés, lakás és fűtés.

Dr. Bató Henrik, vincellér, havi 100 korona, lakás, fűtés, fizetés emelkedik.

Lakó György, Szászvár (Baranyamegye), tapasztalt szőlész, lakás, ellátás, havi 30 korona.

Gépészek.

Csernak Gusztáv, Győr, gépész, heti 60—70 korona.

Budai hegypálya, Budapest, vizgázott fűtő, évi 1100 korona fizetés, 200 korona lakbér, 200 korona hadisegély.

Máy János, Runyabesenő (Somogymegye), gépkezelő, konvenció és fizetés, lakás.

Vacuum és Sulfid vállalat, Budapest, gépész, havi 300—350 kor. fizetés.

Lakatosok.

Süts Nándor, Budapest, géplakatos, fizetés egyezmény szerint.

Zvarg József r.-t., Budapest, 5 lakatos, napi 5—14 korona.

Weiser J. C., Nagykanizsa, 3 géplakatos, fizetés egyezmény szerint.

Kún Lajos, Miskolc, 4 vasbútorlakatos, órabér 1 korona 20 fillér.

„Patria” pótkávégyár, lakatos, fizetés egyezmény szerint.

Cipészek.

Lauró András, Vámosmihola (Hontmegye), lakás, teljes ellátás, heti 12—16 korona.

Halász Zsigmond, Budapest, 3 cipész, napi 15 korona.

Vörös kereszt kórház, Püstyén, cipész-műhelyvezető, fizetés egyezmény szerint.

Staub Károly, Szentlőrinc, 2 cipész, teljes ellátás, lakás és fizetés.

Gyermekekhely Debreczen, cipész, fizetés egyezmény szerint.

Központi Hitelszövetkezet, Budapest, napi 15 korona.

Káberle Károlyné, Pozsony, cipész-segéd, fizetés egyezmény szerint.

Asztalosok.

Felsőbácskai Egyesült Gözmalmi R.-T., Szabadka, 2 asztalos, fizetés egyezmény szerint.

Brichta Sándor, Zsolna, bútorasztalos, egyezmény szerinti fizetés.

Márkus József, Arad, 4—5 asztalos, órabér érden szerint.

Weiser J. C., Nagytapolcsány, 3 asztalos, egyezmény szerinti fizetés.

Dohánygyár Pozsony, egy asztalos, havi 170 korona.

Borbélyok.

Szilágyi József, Ungvár, szakképzett borbély, lakás, ellátás, 30—40 korona, mellékkereset 60—70 korona.

Tyebó József, Marosludas (Tordaranyosmegye), borbély és fodrász, lakás, ellátás, 80 korona reade, mellékes 150 korona.

Haulik Károlyné, Trencsén, borbély, fizetés egyezmény szerint.

Erdő-, mező-, határ-, éjjeli-nappali örök.

Niederhauser Gyula, Arad, csősz, lakás, ellátás és fizetés egyezmény szerint.

Förster Kálmán, Bugyi (Pestmegye), erdőkerülő, lakás, fűtés, konvenció és készpénz.

Pannónia Kender- és Lenipar R.-T., Gyantépuszta (Biharmegye), 2 csősz, lakás, világítás, fűtés, konvenció és készpénz.

Faragók.

Komlós K., Szolnok, kőfaragó és kővénnök, fizetés egyezmény szerint.

Ifj. Walla József, Budapest, kőfaragó, napi 12—16 korona.

Neumann-féle nasicai taningyár, Szatmárnémeti, 30 talpfaragó, napi 10—15 korona és élelmezés.

Raktárosok.

Közelelmezési Raktár, Sopron, raktárnok, fizetés egyezmény szerint.

Hadifogolytábor Dunaszerdahely, raktárnok, 60—80 korona havi fizetés és legénységi élelmezés.

Göz- és szappangyár Marosvásárhely, árúátvevő, 200—250 korona fizetés.

Házmester, portás.

Báró Berg Miksa, röjtöki és Mosonbányai uradalmak központi intézősége, Röjtök (Sopronmegye).

portás, kinek felesége a kastélyban a takarítónői munkát elvégzi. Fizetés egyezmény szerint, felesége külön fizetve.

Neumann Mariska, Pozsony, házmester, szabad lakás, évi 100 korona, mellékes kereset havi 25—30 korona.

Kovácsok.

Reisch Richárd, Balatonhidvég (Zala megye), gazd. kovács, ki a gözka-zánjavítást is érti. Készpénz 600 korona, lakás és konvenció.

Dunántúli mész- és téglagyárak r.-t., Szentgál (Veszprémmegye), kovács, stabil úti motorokhoz értsen. Fizetés egyezmény szerint.

Különfélék.

Korpona város, kéményseprőmester, évi 500 korona, 150 korona hadisegély, 60 korona lakbér és tűzifa.

Bence Antal és Fiai, Nagybecskerek, 4 bádogossegéd, napi 8—16 kor.

„Hungaria” Szeszfinomító és Táp-szirgyár R.-T., Nagytapolcsány, kádármester, 180 korona havi fizetés, lakás, fűtés.

Csernak Gusztáv, Győr, ruhafestő-segéd, heti 60—70 korona fizetés.

A fent hirtetett munkaközvetítésre vonatkozó ügyekben felvilágosítással szolgál Nagy Jenő Károly hadnagy, a pozsonyi intézet nyilvántartó irodájában naponta 10—6 óg.